

RAZGOVOR

ALEKSEJ ŠATSKI, ŠEF DIRIGENT CRNOGORSKOG SIMFONIJSKOG ORKESTRA KOJI OD OVE SEZONE U OKVIRU MUZIČKOG CENTRA POČINJE SA RADOM

Za mene je najvažnije ono što je želio kompozitor

Ruski umjetnik **Aleksej Šatski** od ove je sezone angažovan kao šef dirigent Crnogorskog simfonijskog orkestra koji će raditi u okviru Muzičkog centra Crne Gore. Rođen u porodici muzičara, Šatski je svoje muzičko obrazovanje počeo kao violinista, no dirigovanje postaje njegov glavni angažman; studirao je na moskovskom Univerzitetu "Čajkovski", u Petrogradu i Velikoj Britaniji, i svoj rad vezao za mnoge orkestre (Ruska filharmonija, Orkestar "Nova Rusija", Ruski radio-TV simfonijski orkestar, kamerni orkestri "Muzika viva", "Gram Canaria" i dr); snimao je za eminentne kuće *Olimpia* i *Harmonia mundi*, a posljednje dvije sezone radio je kao pomoćnik dirigenta Simfonijskog orkestra "Čajkovski" moskovskog radija.

Vaš dolazak u Podgoricu i budući rad s nestrpljenjem i znatiželjom iščekuje i "esnaf" i publika. Jeste li u tom smislu imali dodatni osjećaj obaveze i odgovornosti?

- Ovo je uzbudljiv trenutak za sve uključene u takav proces rođenja divnog "živog bića" zvanog Orkestar. To je jedinstvena situacija koju je teško porediti sa normalnim životom bilo koje profesionalne muzičke grupe. Mislim da je rođenje Crnogorskog simfonijskog orkestra veliki trenutak za zemlju i lično za svakog od nas. Svaki dirigent, posebno šef dirigent mora imati osjećaj odgovornosti ne samo prema muzici već i prema muzičarima koji je izvode i društvu u kojem radi - u suprotnom uopšte nije dirigent.

Koji su motivi, mimo artističkih, koji su prevagnuli da, ipak, svoj rad vežete daleko od Rusije? Imate li nekih saznanja o ovdašnjoj muzičkoj situaciji?

Šatski

- Da budem iskren, osim važnosti i privlačnosti projekta crnogorskog Muzičkog centra i njegovog orkestra koji su bili veoma ozbiljno pripremljeni, profesionalni i umjetnički motivi su meni bili najvažniji. Ogromna je razlika između prostog oblikovanja orkestarskog izvođenja i oblikovanja samog Orkestra. Iako smo dijelili dosta ideja u vezi sa idejama i konceptima i Centra i Orkestra, još mi je trebalo vremena da se u potpunosti informišem o muzičkoj i kulturnoj situaciji vaše zemlje. Zato sam ovdje došao

što je bilo moguće prije. Svakog dana pokušavam da naučim više o vašoj divnoj zemlji, njenoj kulturi i tradiciji. I mogu reći da nakon gotovo jednomjesečnog boravka ovdje, imam puno jasniju sliku, naročito nakon naših prve audicije.

Koliko je dirigentski posao zapravo pravi sublimat muzičke profesije, morate li zaista znati dionicu svakog muzičara u ansamblu? Je li, i u odnosu prema interpretaciji partitura nešto što je potpuno sveto ili se i

NEMA ORKESTARA BEZ STRANIH MUZIČARA

Od četrdesetak prijavljenih na nedavnoj audiciji za Crnogorski nacionalni orkestar primljeno je devetnaest. Jesu li kriterijumi za ulazak u ansambl zaista morali biti tako strogi? Koliko se jedan ansambl, u kojem je većina muzičara sa strane može nazvati nacionalnim?

- Moram da kažem da su se od 40 kandidata, zbog različitih ličnih razloga pojavila samo 32 muzičara. Bili smo veoma lojalni svim učesnicima i pokušali da prihvatimo koliko god je crnogorskih muzičara bilo moguće, ali smo morali da zadržimo određeni nivo profesionalizma što je predušlov ako želite profesionalni orkestar u ovom specifičnom ambijentu. Svi članovi komisije bili su zadovoljni što smo mogli primiti gotovo dvije trećine učesnika. Čini se da je problem sa nekim kandidatima bio taj što nijesu znali tačno šta je najvažnije na orkestarskoj audiciji a, iskreno govoreći, neki od njih audiciju nijesu ni shvatili ozbiljno. Nadam se da će kasnije svi domaći muzičari imati jasan cilj i tačno znati koji su standardi i kvaliteti potrebni da bi bilo ko postao član Crnogorskog simfonijskog orkestra. U svakom slučaju, to je bio samo prvi korak i uvjeravam vas da će vrata našeg orkestra biti uvijek otvorena za sve crnogorske muzičare. Biće u budućnosti još audicija, i naš stav će ostati isti: prije svega ćemo tražiti sve moguće kandidate u Crnoj Gori a tek potom u regionu ili Evropi ili ostatku svijeta.

Kada je riječ o nacionalnosti, mogu reći da gotovo ne postoji orkestar u svijetu, pogotovo oni najbolji, bez stranih muzičara. Veoma je važno da grad, okrug i država imaju orkestar i da najbolji muzičari koje orkestar može naći zaista u njemu sviraju. Nema više "nacionalnih" orkestara u ranijem značenju te riječi - nacionalni orkestar je orkestar na koji je država ponosna bez obzira na državljanstvo muzičara.

u tom smislu ide dalje i mišenja percepcija?

- Naravno da dirigent mora da zna partituru i ulogu koji svaki muzičar igra u njoj. Uvijek je bilo velikih rasprava o tome da li interpretator može preglasiti neke znakove kompozitora, ili je partitura apsolutno "nedodirljiva". Ovo je najveći problem interpretacije koji je nemoguće raspraviti samo u jednom intervjuu. Rekao bih da je "želja" kompozitora za mene u interpretaciji najvažnija. Problem je što je svaki kompozitor imao sopstveni

"Da Vinčijev kod" i uspijevao je da svoje želje prilično dobro šifrira. Treba dosta vremena da se taj jezik interpretira da bi počeli slobodno da se izražavate. Imam ogromno iskustvo u izvođenju moderne muzike i rada sa živim kompozitorima, što mi je pomoglo da shvatim i remek-djela iz prošlosti.

Imate li, kada je muzika u pitanju, jednak stav prema djelima bez obzira na epohu i žanr?

- Ponekad poželim da sam neka vrsta Don Žuana sa ko-

mpletnom muzikom - da se potpuno zaljubim u svaku notu koju izvodim ili probam. Meni možda najvažniji problem nije samo da li komad volim ili ne - to je problem razumijevanja značenja svake note koju je kompozitor stavio u partituru. Za neke komade potrebno je više vremena za "prevod" kompozitorovih ideja, a drugima manje, neke od njih su emotivniji, drugi više intelektualni - ali je najbolje što su oni tako različiti. Zato sam apsolutno siguran da se nećemo "zalijepiti" za neku konkretnu epohu, ili kompozitora. Na početku će naš repertoar dosta zavisiti od veličine sale i samog orkestra, ali ćemo i u takvim okolnostima pokušati da to bude što je moguće raznovrsnije.

Koliko je to za Vas pionirski posao koji Vas ovdje očekuje, koliko je izazov i profesionalni zadatak za koji možete predvidjeti budući razvoj?

- Čovjek mora biti veoma oprezan sa onim što želi, jer se neke od tih želja mogu ostvariti. Ipak, možda bi riječi **Vinstona Čerčila** bile najbolji način da objasnim svoje ambicije u vezi sa Crnogorskim orkestrom: "Lako me je zadovoljiti sa onim najboljim". Nema sumnje da će najvažniji i najkomplikovaniji dio aktivnosti Muzičkog centra biti organizacija i održavanje profesionalnog orkestra, što znači profesionalnu upravu, podršku, profesionalno rukovodstvo - svi ovi aspekti daju profesionalna izvođenja kao konačan rezultat. I, iako još nijesmo počeli sa probama, ima dosta interesovanja iz dijela umjetničkog i muzičkog menadžmenta širom svijeta - svi željno iščekuju da vide naše prve korake. Zaista dajemo sve od sebe kako bi to bilo što je prije moguće i na najbolji način. **T. JOVČIĆ**